

ξωσι τὴν τέχνην των εἰς τοὺς ἰταλικοὺς λαοὺς· ἀργότερον δὲ οἱ Ἕλληνες ἀκόπως κατέστησαν οἱ ἐμπολιτισταὶ ὅλου τοῦ τῆς δυτικῆς μεσογείου κόσμου.

Ἰδιαίτατον χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλλάδος θεωρουμένης ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι ὁ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν πεδιάδων, ἀνεξαρτήτων καὶ χωριζομένων ἀλλήλων διὰ βράχων καὶ περιτειχισμάτων ὄρεων. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἡ διάθεσις τῆς χώρας παρυσιάζετο εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν εἰς πληθὺν αὐτονόμων δημοκρατειῶν. Ἐκάστη πόλις εἶχε τὸν ποταμὸν τῆς, τὸ ἀμφιθέκτρον τῶν λόφων ἢ ὄρεων τῆς, τὴν ἀκρόπολιν τῆς, τοὺς ἀγροὺς τῆς, τὰς φυτείας, καὶ τὰ δάση τῆς· πᾶσαι σχεδὸν ἐπίσης εἶχον τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκβολὴν των (τὸν λιμένα των). Ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς κοινωνίαν ἐλευθέραν στοιχεῖα εὗρισκοντο ἡνωμένα εἰς τὰς μικρὰς ταύτας πολιτείας· ἡ δὲ γειτνίασις ἀντιπάλων πόλεων ἐξ ἴσου

εὐκινησίαις τοῦ κύματος. Ἐκπαλαὶ ἔχουσιν ἀφεθῇ εἰς τὸ πάθος τῶν ταξιδίων. Ὅταν οἱ κάτοικοι πόλεως τινος ἐπληθύνοντο ἀναφορικῶς πρὸς τὴν τρέφουσαν αὐτοὺς χώραν, ἔσπευδον νὰ ἀποστείλωσιν ἀποικίας ὡς φωλεὰ μελισσῶν· διέτρεχον τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου, ἵνα εὗρωσι θέσιν ἀναπολοῦσαν εἰς αὐτοὺς τὴν πατρίδα καὶ ἀνεγείρωσιν ἐν αὐτῇ νέαν ἀκρόπολιν. Οὕτως ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης μέχρις ἐντεῦθεν τῶν Ἡρακλείων στηλῶν καὶ ἀπὸ τῆς Τανάιδος καὶ τοῦ Παντικαπαίου μέχρι Κἀδικος καὶ Τίγγιος ἀνέτελλον παντοῦ ἑλληνικαὶ πόλεις. Χάρις δὲ εἰς τὰς διεσπαρμένας ταύτας ἀποικίας, πολλαὶ τῶν ὁποίων ὑπερέρρησαν καὶ τὰς μητροπόλεις των κατὰ πολὺ καὶ κατὰ τὴν δόξαν καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, ἡ καθ'αυτὴ Ἑλλὰς, ἡ Ἑλλὰς τῶν ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς δημοκρατικῆς αὐτονομίας ἐτελεύτησεν, ἀφ' οὗ ἐξεχείλισεν εὐρέως ἐκτὸς τῆς κοιτίδος τῆς καὶ κατέλαβε διά-

Τεμάχιον λευκίτιδος θεώμενον διὰ μικροσκοπίου.

προστατευομένων ὑπέθαλπεν ἄμιλλαν διαρκῆ, ἥτις συχνάκις ἐξετρέπετο εἰς πάλην καὶ μάχας. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἐπηύξανον τὴν πολιτικὴν διαφορὰν· ἕκαστη τούτων ὡς καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶχεν ἰδρυθῇ εἰς πόλιν δημοκρατουμένην· παντοῦ ἡ πολιτικὴ προκατάρξις ἀνεπτύσσετο ἐλευθέρως· οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐλαχίστη τοῦ Ἀρχιπελάγους νῆσος ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ ἄνδρας μεγάλους ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Ἐὰν ὅμως ἕνεκα τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐδάφους, τῆς πληθύος τῶν νήσων καὶ χερσονήσων τῆς ἡ Ἑλλὰς διαίρεται ἐπ' ἄπειρον, οὐχ ἥττον εἶναι μία ἕνεκα τῆς θαλάσσης ἥτις τὴν περιβρέχει, τὴν διασχίζει, τὴν τέμνει εἰς θυσσάνους, καὶ δίδει εἰς αὐτὴν ἑτακτον παράστασιν ἀκτῶν. Οἱ κόλποι καὶ οἱ ἀπειράριθμοι λιμένες τῆς Ἑλλάδος ἔχουσι καταστήσει τοὺς λαοὺς τῶν παραλίων τῆς «ἀμφιβίου», ὡς τοὺς ὀνομάζει ὁ Στράβων· οἱ Ἕλληνες ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τι τῆς

φορα μέρη τοῦ περιβάλλου τῆς μεσογείου. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὅ,τι οἱ Ἀγγλοὶ σήμερον. Ἡ ἀξιοσημείωτος ἀναλογία, ἣν ἡ μικρὰ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος καὶ αἱ γειτνιάζουσαι νῆσοι παρουσιάζουσιν πρὸς τὸ Βρετανικὸν ἀρχιπέλαγος, καίμενον ἀκριβῶς εἰς τὸ ἄλλο τῆς Ἡπείρου· ἄκρον ἀνευρίσκεται ἐπίσης εἰς τὴν κλήσιν τῶν κατοικούντων αὐτὰς ἐθνῶν.

ΛΟΡΑΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Λέν εἶναι πάντοτε ἀνάγκη, ὡς ὁ Κολόμβος, νὰ διατρέξῃ τις κινδύνους θαλάσσης καὶ ξηρᾶς διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ κόσμον. Ὁ Γαλιλαῖος, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴν στέγην του, τῇ βοήθειᾳ μόνον τῶν διόπτρων του κατὼπτευσεν τὰ ὄρη τῆς Σελήνης, προώδευσε μέχρι τῶν δορυφόρων τοῦ Διὸς καὶ ἐφθασεν ἕως εἰς τὰ ἀθροί-